

Anglikan (İngiliz) misyoner teşkilatlar*

Resul ÇATALBAŞ

Yrd. Doç. Dr., Bozok Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi

Özet

Anglikan Kilisesi, İngiltere'nin resmi kilisesidir. Bu kilise dünya üzerinde her yere misyoner teşkilatları sayesinde yayılmıştır. Başlıca İngiliz misyoner teşkilatlar SPCK, USPG ve CMS'dir. Farklı alanlarda ve coğrafyalarda faaliyetler yürüten bu teşkilatlar, en önemli ve organize misyoner teşkilatlardır. Çoğunluğu Evanjelik Hıristiyanlar tarafından kurulan, konu edindiğimiz onbir İngiliz misyoner teşkilat, Dünya Kiliseler Birliği'ne bağlı diğer kiliselerle de ortak çalışabilmektedir.

Anahtar Kelimeler Anglikan Kilisesi, Misyonerlik, SPCK, USPG, CMS, CMJ.

miştir. Dolayısıyla “Anglikan Kilisesi”, İngiltere Kilisesi ile aynı anlama gelmektedir.⁰¹

Anglikan (İngiliz) Kilisesi, dünyada en fazla yayılan kiliselerden biridir. Günümüzde 80 milyonu aşkın müntesibi bulunmaktadır.⁰² Bunu misyoner teşkilatlarına ve koordineli faaliyetlerine borçludur. Reform dönemi sonrasında oluşan Protestan kiliseler, özellikle misyonerlik konusunda birbirine destek olmuş ve beraber çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu sebeple İngiliz misyoner teşkilatlar bir ayrım gözetilmeksizin, Protestan misyoner teşkilatlar içerisinde düşünülmüştür. Fakat bu durum özellikle İngiltere'ye hizmet eden Anglikan misyoner teşkilatlarının tanınmasını engellemiştir.

Bu makalenin ana konusu İngiltere'nin milli kilisesi olan Anglikan Kilisesine bağlı misyoner teşkilatlardır. Bu konuya bağlı olarak temelde Protestan misyoner teşkilatlar olarak anılan kuruluşların İngiliz kaynaklı olanlarını ve misyonerlik çalışmalarını ile İngiltere'nin dünya üzerindeki etkinliğini, sebepleriyle birlikte ortaya koymaktır.

* “Anglikan Kilisesi ve Günümüz İngiltere'sinde Yeri” adlı tezden çıkarılmıştır.

01. Mark Chapman, Anglicanism A Very Short Introduction(New York: Oxford University Press, 2006), p. 4.

02. Resul Çatalbaş, “Anglikan Kilisesi ve Günümüz İngiltere'sinde Yeri.” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, 2011), s. 52.

KAYNAKÇA

Çatalbaş, Resul. “Anglikan (İngiliz) misyoner teşkilatlar,”
Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2, 2 (2012/2), ss. 121-138.

Türkçeye “Anglikan” olarak geçen “Anglican” kelimesi anlam itibariyle “İngiltere'nin” demektir. Kelime köken olarak Latince “İngiliz” anlamına gelen “Anglicanus” kelimesinden gelmektedir. Anglikan terimi İngiltere'yi ve tarihsel süreçte onun kilisesini tanımlayıcı bir sıfat olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda İngiliz Kilisesine de ‘Ecclesia Anglicana’ den-

1. Anglikan (İngiliz) Kilisesi'nin Misyon Anlayışı

Anglikan misyoner teşkilatlar, farklı farklı isimlerle anılsa da ortak hareket etmekte ve bir merkezden idare edilmektedirler. Bu teşkilatların karşılıklı iletişimini sağlayan, problemlerini çözen, misyoner yetiştiren ve dünyanın her yerinde faaliyetler yürütülmesine destek veren “Partnership for World Mission (PWM)” adlı kuruluştur.⁰¹ PWM'ye göre Anglikan misyoner teşkilatlar; Tanrı'nın krallığını ilan etmek, yeni inananlar yetiştirmek, vaf-tiz etmek, insanların sevgi ihtiyacını karşılamak, sosyal adaleti sağlamak, dünyayı yenilemek, dünyayı finanse etmek ve imanları kuvvetlendirmek için çaba gösteren kuruluşlardır.⁰² Söz konusu hedeflere ulaşmanın yolu dünya çapında kilise olmak, etkili iletişim ve inanç ile mümkündür. Bu bağlamda misyoner teşkilatlar bilgi üretmeli, diğer misyoner teşkilatlar ile diyalog halinde olmalı, düzenli olarak Canterbury Başpiskoposu ve PWM Genel Sekreteri ile bir araya gelmeli, uygulanabilir misyon teknikleri ve materyal üretmelidir. PWM'nin hazırlamış olduğu raporlarda; kilise için duanın, zamanın, paranın ve personel artışının misyonerlik faaliyetlerine olumlu kat-

kı sağlayacağı belirtilmiştir. Örneğin Diaspora Misyoner Piskoposluğu'nun raporunda Pakistan ve Körfez ülkelerinde yaşayan Müslümanlar arasında, Müslüman kültürüne hâkim ve profesyonel kişilerin görev almasının başarı için şart olduğu ifade edilmiştir.⁰³ PWM'nin yanı sıra İngiliz misyoner teşkilatlar arasında iletişimi “Anglikan Danışma Meclisi” ve “Anglikan Piskoposlar Toplantısı” sağlamaktadır.⁰⁴

Dünya Kiliseler Birliği'nin 1987 yılında aldığı kararlar çerçevesinde Anglikan Kilisesi ortak misyonerlik çalışmaları için 10 temel ilke belirlemiştir.

1.Yerel kilisenin otoritesi; bir bölgedeki misyonerlik faaliyetlerini oradaki Anglikan Kilisesi başlatır ve koordine eder. Oradaki misyoner teşkilat ve üyeleri yerel kilisenin otoritesini kabul etmek zorundadır. 2.Karşılıklı güven; bölgedeki kilise ile misyoner teşkilat arasında karşılıklı güvene ve bilgileri paylaşmaya dayalı bir ilişki oluşturulmalıdır. 3.Paylaşım sorumluluğu; elde edilen her bilgi mahrem sayılmalı fakat topluluğun diğer fertleriyle adaletli ve sorumlu bir şekilde paylaşılmalıdır. 4.Dayanışma; misyonerler ortak bir şekilde problemlerini birbirine açmalı ve çözümler noktasında dayanışma içerisinde olmalıdır. 5.Karşılıklı destekleme; misyonerler birbirlerine karşı açık sözlü olup birbirlerinin deneyimlerinden ve fikirlerinden faydalanmalı, ötekinin kültürel ve anlayış farklılıklarına saygı-

03. Bkz. Partnership for World Mission (PWM), Common Mission Report, November 2003, p. 14; Price, World-Shaped Mission, pp. 18-19.

04. Common Mission Report, p. 34.

lı olmalıdır. 6.Bütünlük; sağlıklı ortak çalışmalar her seviyede bütünlüğün olmasını gerektirir. Bu anlayış tüm misyonerlerin temelde eşit olma prensibine dayanarak karşdakinin fikirlerini ciddiye almayı gerektirir. 7.Şeffalık; misyonerler, birbirlerine karşı açık ve samimi olmalıdır. Her türlü bilgi şeffaf bir şekilde paylaşılmalıdır. Örneğin, finansal bilgiler dahi şeffaf bir şekilde diğer bireylere aktarılabilmelidir. 8.Birliktelik; misyonerler, İsa-Mesih'in bedeninde birdir. Bu durum birine zarar veya fayda gelirse diğerinin de aynı şekilde etkileneceği prensibine dayanmaktadır. Burada bireyselcilik değil, birliktelik esastır. 9.Ortak çalışma; kilise neresi olursa olsun periyodik değerlendirmelerin yapılacağı toplantılar düzenlemelidir. 10.Ekümenik hareket etme; Anglikan Kiliseleri, diğer Dünya Kiliseler Birliği'ne bağlı kiliselerle daha büyük bir misyon anlayışı çerçevesinde beraber hareket etmelidir.⁰¹

Anglikan Kilisesi'nin ortak çalışmalar yürüttüğü bazı kuruluşlar arasında Christian Aid, GFS Platform for Young Women, Melanesian Mission, Mid-Africa ministry (MAM), Network for Anglicans in Mission and Evangelism (NAME), Overseas Bishopricks' Fund, Oxford Mission, Papua New Guinea Church Partnership, Sharing of Ministries Abroad (SOMA), The Jerusalem and the Middle East Church Association (JMECA), The Korean Mission Partnership bulunmaktadır.⁰²

01. <http://www.anglicancommunion.org/ministry/mission/resources/guidelines/partnership10.cfm>, 20/02/2013.

02. <http://www.aco.org/tour/links>.

Ortak misyonerlik çalışmaları çerçevesinde düzenlenen sinodlarda ve konferanslarda yeni stratejiler ve uyulması gereken kurallar tartışılmıştır. Misyonerlik Konferansları; 1860 yılında Liverpool, 1888'de Londra, 1900'da New York'ta ve 1910'da Edinburgh'ta toplanmıştır.⁰³ Örneğin 1910 yılında Edinburgh'da toplanan Dünya Misyoner Konferansı'nda ve 1994 kışında düzenlenen Genel Misyonerlik Toplantısı'nda "Büyüyen Ortaklık" konusu tartışılmış ve karşılıklı görüş alış-verişine dayalı dünya misyonu oluşturulması karara bağlanmıştır. Kasım 2001 ve 2002 sinodlarında ise iki uluslar arası sorun olan Afganistan ve Irak'ın durumları görüşülmüştür. Şubat 2003 sinodunda Anglikan Kilisesi'nin Afrika'daki durumu, Şubat 2004 sinodunda AIDS ve yeni misyon stratejileri üzerinde görüş alış-verişinde bulunulmuştur.⁰⁴

2. Anglikan (İngiliz) Misyoner Teşkilatlar ve Faaliyetleri

Günümüzde dünyanın her tarafına yayılmayı başarmış olan Anglikan Kilisesi, bu durumu İngiltere'nin XVII. ve XVIII. yüzyıllarda yapmış olduğu sömürge faaliyetleri ve bu ülkelerdeki misyonerlik çalışmalarına borçludur. Canterbury Başpiskoposu John Tillitson,

[cfm?missorg=E&view=alpha](http://www.cfm?missorg=E&view=alpha), 20/02/2013.

03. Kaye, An Introduction to World Anglicanism, p. 104; Price, World-Shaped Mission, p. 6.

04. J. R. H. Moorman, A History of the Church in England (New York: MoreHouse Publishing, 1963), pp. 403-404; Common Mission Report, pp. 5-6; Perry Butler, "From the Early Eighteenth Century to the Present Day", The Study of Anglicanism (Revised), Ed. Stephen Sykes-John Booty-Jonathan Knight, (London: Fortress Press, 1998), p. 47.

bu dönemde Kutsal Kitap merkezli misyon anlayışı yerine pratik sadeliği esas alan misyon stratejisini benimsemiştir. Bu sayede İngilizlerin sömürgeleri altında yaşayan halka Anglikan inancını aşılama çalışmalarını sağlayan üç önemli misyoner teşkilat kurulmuştur. Bunlar Society for Promoting Christian Knowledge (SPCK), Society for the Propagation of the Gospel (SPG) ve Church Missionary Society (CMS)'dir.⁰¹ Günümüzde söz konusu misyoner teşkilatlarla birlikte faaliyetlerine devam eden daha birçok teşkilat kurulmuştur. Son yıllarda misyon çalışmalarında önemli değişiklikler yaparak değişen dünyaya ayak uyduran Anglikan Kilisesi'ne bağlı önde gelen 11 misyoner teşkilata burada değinilecektir.

2.1.1. Hıristiyan Bilgisini İlerletme Teşkilatı (SPCK)

Thomas Bray (1656–1730) ilk önce Warwickshire'de, daha sonra Londra'daki kiliselerde papazlık yapmıştır.⁰² Halkın Hıristiyan inancı hakkındaki bilgisizliği onu kaygılandırmış ve 1696 yılında Protestan Cemiyeti için bir program hazırlamıştır. Söz konusu program, Roma Katolik Kilisesi'nin Hıristiyanlığı yayma görevini üstlenen organı olan "Propaganda" gibi bir işlev üstlenmesi için oluşturulmuştur. Bu çerçevede Hıristiyan Bilgisi-

ni İlerletme Teşkilatı (SPCK), Bray önderliğinde kilise üyeleri ve ruhban sınıfından oluşan kişilerce kurulmuştur. SPCK'nın resmi olarak kurulması ise 1698 yılında olmuştur. Bu misyoner teşkilatı eğitime önem vermesi ile tanınmış ve en eski misyoner teşkilatlardan birisi olmuştur.⁰³ Faaliyet alanı önceleri İngiltere ve Galler merkezliken, daha sonra bu alan tüm dünyayı kapsayacak şekilde değişmiştir. SPCK, Anglikan Kilisesi'ne bağlı okullar kurmayı ve yoksul çocuklara temel dini eğitimin verildiği hayır kurumları oluşturmayı öncelikle hedeflemiştir. SPCK'nın başı Anglikan Kilisesi'nin en yüksek idarecisi olan Kraliçe ve Canterbury Başpiskoposu'dur. Faaliyetlerini ise York Başpiskoposluğu'na bağlı yürütmektedir.⁰⁴

SPCK, Kutsal Kitap, broşür gibi yayınlar hazırlama ve kütüphaneler kurma görevlerini de üstlenen bir teşkilattir. Bu çerçevede 1720 yılında Kral I. George'un teşviki ile İncil ve Common Prayer Book'un (Ortak Dua Kitabı) Arapça yayınlanmasını sağlamıştır.⁰⁵ Buna ek olarak Hindistan'da ilk matbaayı kurmuş ve Avustralya'ya ilk basılı kitapları göndermiştir. Ayrıca tarihsel süreçte Protestan kiliseler ile iletişimi sağlamış ve Protestan sığın-

01. Bkz. G. Barker, Onun İzinde (İstanbul: Zafer Matbaası, 1985), ss. 188–189; J. W. C. Wand, Anglicanism in History and Today (London: Weidenfeld and Nicolson, 1961), pp. 168–169; Yates, "Anglicans and Mission", pp. 484–485.

02. George Carey, Know the Truth: A Memoir (London: HarperCollins Publishers, 2004), p. 270.

03. Robert G. Clouse-R. V. Pierard-E. M. Yamauchi, Two Kingdoms: The Church and Culture Through the Ages (Chicago: Moody Press, 1993), p. 400; Stephen Neill, Anglicanism (London: Penguin Books, 1958), p. 197.

04. Bkz. <http://www.spck.org.uk/about-spck/history>, 28/02/2013.

05. Bkz. Clouse-Pierard-Yamauchi, Two Kingdoms, p. 405; <http://www.spck.org.uk/about-spck/patron>, 04/03/2011.

macılara yardımcı olmuştur.⁰¹ SPCK, günümüzde 25 Hıristiyan Kitapevi'ni işletmektedir. Söz konusu kitapevleri, Hıristiyan Araştırma Merkezi'nin yeni çalışmalarını geliştirip insanlara ulaştırmak için kullanılmaktadır.⁰² İngiltere, Hindistan, ABD, Avustralya ve Cardiff'deki (Galler) kitapevlerinde Hıristiyan Literatürü ile ilgili yayınların basımı yapılmaktadır. Hindistan'da Hindistan Kilisesi aracılığı ile Hıristiyanlıkla ilgili kaynakların dağıtımının yanı sıra azınlık gruplarına yönelik çalışmalar yürütmekte ve yoksul çocukların ilköğretime devamını desteklemektedir. İrlanda'da İrlanda Kilisesine bağlı kitap basımı yapmaktadır. Avustralya'da Hıristiyan Edebiyat Derneği ve ABD'de Güney Sewanee Üniversitesi aracılığıyla çalışmalar yürütmekte, kaynak temini sağlamakta ve yardım toplamaktadır. Bu çerçevede günümüze kadar SPCK yayınevleri 30 milyon kitabın basımını ve Ortak Dua Kitabı'nın 200'den fazla dile çevirmiştir.⁰³

SPCK'nın asıl görevi ise Hıristiyan bilimini yüceltmek, geliştirmek, misyonerlerine ulaştırmak ve kiliseye gitmeyen halka dini kaynak sağlamaktır. Bir manada Hıristiyanlığın yayılmasını yayın yoluyla sağlamaktır. Evsizlik, suç ve adalet, barış, ahlak, çevre, dünya ticareti, insan... vb gibi birçok konuda

01. Leonard W. Cowie, "İngilizlerin İlk Müjdeleme Etkinlikleri", Hıristiyanlık Tarihi, Çev. S. Sel-L. Kınran, (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004), ss. 480-481.

02. Common Mission Report, p. 25.

03. <http://www.spck.org.uk/about-spck/family>, 04/03/2011.

Hıristiyan bakış açısını anlatan kitaplar yayınlamaktadır. Bu kitaplar sayesinde kişilerle iletişim kurulmaktadır. SPCK, yalnız kitap aracılığı ile değil internet aracılığıyla da aylık yarım milyon kişiye bilgi sağlayan bir teşkilattir. SPCK kitapları birçok program içermektedir. Örneğin Katolik'ten Protestanlığa, tutucu inançlıdan liberal düşünceliye her Hıristiyan'ı ilgilendiren kitapları (www.spckonline.com) adresinde bulmak mümkündür. Bu bağlamda Hıristiyanlık araştırmalarını içeren 50 binden fazla kitap bu site vasıtası ile kişilere ulaştırılmıştır. Bir diğer internet sitesi ise (www.assemblies.org.uk) öğretmenlere ücretsiz materyal sağlamaktadır.⁰⁴

SPCK, burs programları ile de İngiliz misyonerliğine hizmet etmektedir. Örneğin dünya çapındaki Burs Programı (Worldwide Grants Programme) ile değişik Hıristiyan mezhebi üyelerine iletişim ve teoloji eğitimi alanlarındaki proje çalışmalarına destek verirken, "Book for Life" isimli burs programı, gelişen dünyada teoloji alanında kilise idarelerine eğitim yapma imkânı sağlamaktadır.⁰⁵ Topladığı yardımlar ve kitap basımından elde ettiği gelirler 11 milyon sterlinden fazla olan bu teşkilat,⁰⁶ İngiliz misyonerliğinin daha farklı coğrafyalara ulaşması için gayretli çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca SPCK, USPG ile ortak çalışmalar yapmaktadır.

04. Bkz. Common Mission Report, pp. 9-10.

05. Common Mission Report, p. 26.

06. <http://www.spck.org.uk/docstore/8.pdf>, 04/03/2011.

2.1.2. Birleşik İncil'i Yayma Teşkilatı (USPG)

Birleşik İncil'i Yayma Teşkilatı (USPG), SPCK'nın kurucusu Thomas Bray tarafından 1701 yılında kurulmuş önemli bir İngiliz misyoner teşkilatıdır.⁰¹ SPCK'nın birçok alanda başarı elde etmesi üzerine deniz aşırı ülkelerde faaliyet göstermek üzere kurulmuştur. Önceleri İncili Yayma Teşkilatı (SPG) adıyla kurulmuş⁰² ve ilk olarak 1702'de Amerikan kolonilerinde yaşayan Kızılderililere yönelik faaliyetlerde bulunmuştur.⁰³ Amerika, New England'da yaşayan birçok Kızılderili tarım ve zanaatın yanı sıra İncil'i tanımları da bu misyoner teşkilat sayesinde olmuştur.⁰⁴ Daha sonradan Universities Mission to Central Africa (UMCA) ile birleşerek İngiltere'ye bağlı tüm kolonilerde faaliyet göstermeye başlamıştır.⁰⁵ Değişen faaliyet alanı sebebiyle adı Birleşik İncil'i Yayma Teşkilatı "USPG" olmuştur.

Bray, 1699 yılında Londra Piskopos temsilcisi olarak Maryland'e gitmiştir. Burada Anglikan Kilisesi'nin etkin olamayışı onu kaygılandırmış ve misyonerlik için para biriktirme görevini teşkilata vermiştir. Sonrasında USPG, İngiltere'de Kraliyet tarafın-

dan yasal bir kurum haline getirilmiştir.⁰⁶ Bu sayede şirketleşme yoluna giden USPG, fonlar oluşturmuş ve elde ettiği gelirlerle öncelikle Amerika, Kanada ve Batı Hint Adalarında (Karayipler) misyonerlik yapmıştır.⁰⁷

USPG, birçok misyoner teşkilatın kuruculuğunu da yapmıştır. Örneğin 1795'de William Carey liderliğinde, Hindistan, Çin, Afrika, Madagaskar, Tahiti, Türkiye ve Karayip Adalarında faaliyet gösteren, Londra Misyoner Teşkilatı'nı (LMS),⁰⁸ kilise geleneğinden ziyade İncil'e önem veren, köleliğe karşı çıkan ve zencilere insanca muamele yapılmasını isteyen Nüktedanlar grubunu (Clapham Sect),⁰⁹ 1799'da Nüktedanlar'dan olan William Wilberforce liderliğinde Pazar gününün kutsallığını vurgulayan ve tatil olmasını sağlayan, Kilise Misyonerleri Teşkilatı'nı (CMS) kurmuşlardır. Ayrıca "Methodist Müjdeyi Yayma Teşkilatını"; "İskoç Resmi Kilisesi" ve "Secession Church" ortak hareketini; 1866 yılında James Hudson Taylor (1832–1905) tarafından kurulan

06. Bkz. Carey, Know the Truth, p. 270.

07. Cowie, "İngilizlerin İlk Müjdeleme Etkinlikleri", s. 481.

08. Bkz. Yates, "Anglicans and Mission", p. 485; D. W. Bebbington, "William Carey", Hristiyanlık Tarihi, Çev. S. Sel-L. Kınran, (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004), s. 574; İhsan Süreyya Sırma, Sömürü Ajanı İngiliz Misyonerleri (İstanbul: Beyan Yayınları, 2007), s. 94.

09. The Clapham Sect: Evanjelik Anglikanlar için kullanılan bir deyim. Öncüleri Charles Simeon, John Venn, Henry Thornton, William Wilberforce, James Stephen, Zachary Macaulay, Charles Grant, John Shore, Thomas Gisborne, Thomas Babington, William Smith, Charles Elliott, Edward J. Eliot, Hannah More, Granville Sharp, Thomas Clarkson ve Josiah Pratt'dir bkz. Clouse-Pierard-Yamauchi, Two Kingdoms, p. 435.

01. Carey, Know the Truth, p. 270; Neill, Anglicanism, p. 197.

02. Stephen Neill, A History of Christian Missions (London: Penguin Books, 1990), p. 192.

03. Bkz. Clouse-Pierard-Yamauchi, Two Kingdoms, pp. 400–401; http://www.uspg.org.uk/article.php?article_id=130,04/03/2011.

04. M. S. Shepherd-D. B. Martin, "Anglicanism", The Encyclopedia of Religion, Ed. L. Jones, (Second Edition, USA: Thomson Gale, 2005), Volume I, p. 353.

05. Buchanan, The A to Z of Anglicanism, p. 454.

Çin’de misyonerlik yapan “ÇİM”⁰¹ oluşumunu; Amerikan kaynaklı “Amerikan Board of Commissioners for Foreign Missions (ABC FM)”nin kurulmasını sağlamışlardır.⁰²

USPG misyonerleri günümüzde 50 den fazla ülkede faaliyet göstermektedir. Teşkilatın merkezi Londra’dadır. USPG, Anglikan Kilisesi’nin yanı sıra birleşik veya herhangi bir mezhebe bağlı olmayan kiliseler, hatta kültürel alanda deneyimi olan küçük gruplar ile de ortak misyonerlik yapabilmektedir.⁰³ USPG’nin faaliyet alanı İngiltere, İrlanda ve Galler’in yanı sıra 5 bölgeye ayrılmıştır: Orta Afrika ve Tanzania Bölgesi, Hint Okyanusu-Güney ve Batı Afrika Bölgesi, Latin Amerika ve Karayip Adaları Bölgesi, Güney Asya ve Orta Doğu Bölgesi, Doğu Asya ve Okyanusya Bölgesi.

USPG misyonerleri insanların ruhsal gelişimine katkı sağlamayı ve onların haksız durumlarda savunucusu olmayı hedeflemektedir. Örneğin Kutsal Topraklar’da İsrail ile Filistin arasında kalıcı barışın sağlanması, Filipinler’de insan hakları, çevre sorunları ve toprak adaletsizliğinin çözümü gibi konular-

da Birleşmiş Milletler ve İngiltere’de kamuoyu oluşturmaktadır.⁰⁴ Ayrıca USPG, eğitim kurumları açmakta, misyonerlere programlar ile yardımcı olmaktadır. Açtığı okullara “United College of the Ascension (UCA)” örnek verilebilir. USPG’nin Metodist Kilisesi ile ortaklaşa kurduğu bu kolej, dünya üzerindeki tüm kiliselerden kadın ve erkek misyoner adaylarının İngiltere’de eğitim almasını sağlamaktadır. UCA, aynı zamanda diyalog ve misyoloji çalışmaları için önemli rol oynayan merkez konumundadır. UCA, günümüzde kısa dönemli diyalog araştırmaları ve misyoloji bursu vermekte, değişik alanlarda makale ve kitap çalışmaları yapılmasını sağlamaktadır.⁰⁵

1.Uzun ve Kısa Dönemli Misyoner Yetiştirme Programları: İngiltere ve İrlanda’da kiliselere bağlı misyonerlerin kendilerini geliştirmeleri için açılan programlar, Come Over and Help Us Programı: İngiltere ve İrlanda’da düzenlenen, misyonerlerin rahiplik ve işlerini daha etkin olarak yerine getirmelerine yardımcı olan program, Değişim Programları: Misyonerlerin bir ülkeden diğerine geçişlerini kolaylaştırmak için yapılan program, Tecrübe Değiş-tirme Programı: Metodist Kilisesi ile ortaklaşa düzenlenen ve her yaştan kadın ve erkeğin kilisede tecrübe kazanması için yapılan programdır. Bu çerçevede Birmingham Kraliçe Vakfı himayesinde “Selly Oak Misyon Araştırmaları Merkezi”ni kurmuşlardır. Bu

127

01. Çin Müjdeleme Cemiyeti (ÇİM), mezhepler arası ilk yabancı cemiyettir ve XIX. yüzyılda önemli rol üstlenmiştir. Çin İmparatorluğu’nun batılılara açılmasını ve ülkenin tüm eyaletlerinde misyonerlik yapılmasını sağlamıştır bkz. Harold H. Rowdon, “Hudson Taylor”, Hıristiyanlık Tarihi, Çev. S. Sel-L. Kınran, (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004), s. 576.

02. Bkz. Neill, A History of Christian Missions, p. 311; Barker, Onun İzinde, ss. 192–193.

03. Bkz. A. F. Walls, “Müjdeleme Cemiyetleri”, Hıristiyanlık Tarihi, Çev. S. Sel-L. Kınran, (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004), s. 578; Common Mission Report, p. 8; <http://www.uspg.org.uk>, 04/03/2011.

04. http://www.uspg.org.uk/article.php?article_id=238, 04/03/2011.

05. Bkz. Common Mission Report, p. 28; <http://www.uspg.org.uk/resource.php?id=23>, 04/03/2011.

merkezde kilise için misyoner eğitimi yapılmaktadır. 2.Eğitim ve Tecrübe Programı: Kilise çalışanlarının kiliselerini seçmelerini kolaylaştırmak için yapılan programdır. 3.Ufuk Geliştirme Programı: Etkin kilise çalışanları, ruhban ve papazların 50 ülkedeki 6 aylık tecrübe kazanmalarını sağlayan programdır. 4.Burs Programları: İki tür burs programı vardır. Bunlar kilise ve sağlık burslarıdır. Kilise Bursları: uzun ve kısa vadeli gelişmeler, misyon eğitimi, özel konular, risk ve acil durumlar ve eğitim konularında olabilmektedir. Sağlık bursları ise XVII. yüzyılda kilise için çalışan sağlık çalışanlarını desteklemek için başlatılmıştır. Günümüzde özellikle AIDS araştırmaları gibi konularda burs sağlanmaktadır.⁰¹ Kurduğu Uluslararası İlişkiler Takımı (International Relations Team) adlı örgüt ile de kiliselerle müzakereler yaparak insanların Hıristiyanlık'la tanışmalarını sağlamaktadır.⁰²

2.1.3 Kilise Misyonerleri Teşkilatı (CMS)

İngiltere'de SPG'nin başarisından etkilenen bir grup evanjelik Anglikan, 1799 yılında Kilise Misyonerleri Teşkilatı'nı (CMS) kurmuştur.⁰³ CMS'nin kuruluşunda William Wilberforce, Henry Thornton ve arkadaşlarının oluşturduğu "Nüktedanlar (Clapham Sect)" adlı grubun etkisi vardır. Bu grup önceleri köleliğin kaldırılması ve Pazar gününün tatil yapılması için yoğun

01. http://www.uspg.org.uk/article.php?article_id=167, 04/03/2011.

02. Common Mission Report, p. 27.

03. Shepherd-Martin, "Anglicanism", p. 352; Common Mission Report, p. 3.

çaba sarf etmeleriyle tanınmıştır.⁰⁴

CMS, misyonerlik faaliyetlerine Kanada, Hindistan, Batı Afrika, Nijer Nehri, Yunanistan (1830), Mısır, Filistin, Türkiye, İran, Irak (Bağdat ve Musul; 1883), Çin ve Japonya'da başlamıştır. CMS misyonerleri aktif çalışmalarıyla ün kazanmıştır. Örneğin CMS misyonerlerinden Henry Martyn (Abdul Mesih) 1806 yılında Hindistan'ın Kalküta şehrine yerleşmiş ve İncil'i Hintçeye (Urduca) çevirmiştir. Ardından İran'a gidip İncil'in Farsça ve Arapça çevirisi üzerinde çalışmıştır. 1837 yılında ise Osmanlı toprağı olan Tokat şehrinde ölmüştür. Martyn, özellikle İranlı Müslümanlar üzerinde etkili olmuştur.⁰⁵ Robert Bruce ise Hindistan ve İran'da yaşamış, İslam üzerine eğitim almış başka bir CMS misyoneridir.⁰⁶ CMS, 1815 yılında Malta adasında kurduğu matbaayı kullanarak Osmanlı topraklarında misyonerliği başlatmıştır. Bu tarihlerde Mısır'da da faaliyete başlayan ilk CMS misyonerleri, Müslüman, Hıristiyan ve Yahudilerin dini, sosyal ve ekonomik durumları hakkında derinlemesine araştırmalar yaparak sonraki misyonerlere ışık tutacak raporlar hazırlamışlardır.⁰⁷

04. Bkz. Colin Podmore, Aspects of Anglican Identity(London: ChurchHouse Publishing, 2005), p. 8; Carey, Know the Truth, pp. 270–271; Wand, Anglicanism in History and Today, pp. 169–170; Neill, Anglicanism, pp. 238–239.

05. Neill, A History of Christian Missions, pp. 226–227; Neill, Anglicanism, p. 324.

06. Neill, Anglicanism, p. 353.

07. Bkz. Mustafa N. Malkoç, "Türkiye'de Protestan Misyonerliği", Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri, Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi, (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2004), s. 164.

Günümüzde Anglikan Kilisesi'ne bağlı en fazla alanda profesyonel misyonerlik çalışmaları yürüten CMS'ye bağlı misyonerlerdir. CMS'nin misyonerlik stratejisi "yerel kilise" oluşturmaya yöneliktir. İnkültürasyon'un⁰¹ temel hedefi olan yerel kilisede, yerli halk profesyonel misyonerler ile birlikte çalıştırılmaktadır. Yerel halktan seçilen bu kişiler kimi zaman maaş karşılığı çalıştırılmakta ve iyi bir İncil vaizi olarak yetiştirilmektedir. Böylelikle misyonerlik çalışmaları kolaylıkla yürütülebilmektedir. CMS, Türkiye'nin de içinde bulunduğu dünya üzerinde 60'dan fazla ülkede misyonerlik yapmaktadır. 4 alt bölgeye ayırdıkları faaliyet bölgelerinde yoğun çalışma içerisindedirler: Afrika Bölgesi, Avrupa-Orta Doğu ve Asya Bölgesi, Güney ve Doğu Asya Bölgesi ve Latin Amerika Bölgesi. Bu bölgelerdeki çalışmaları için dışarıdan destek de alınmaktadır. Örneğin söz konusu ülkelerde gönüllülük esaslı ile çalışacak öğretim görevlisi, hemşire, doktor ve öğretmenler (özellikle müzik ve İngilizce öğretmeni) aranmaktadır. İnternet yoluyla bulunan bu kişilerin misyonerlik faaliyetlerine destek olmaları sağlanmaktadır.⁰²

CMS misyonerleri, çalışmalarını 4 kelimedede özetlemektedir. Bunlar; "varlık", "bildiri", "tatbikat" ve

"güç" kelimeleridir. Varlık; Misyonerin bulunduğu toplumda güven ile varlığı ve misyonu birçok yöne aktarması demektir. Bildiri; Basın ve Yayın organlarını aktif kullanmak, yazı, drama, radyo, TV ve görsel sanatları kul lanarak misyonerlik yapılması demektir. Tatbikat; misyonerin İncil'in gücünü pratik olarak (sağlık, iletişim, eğitim hizmetlerini kullanarak) toplum içerisinde göstermesidir. Güç; Misyonerin bulunduğu devrede, Tanrı'nın inayetiyle şeytani güçlerle yüzleşmesi ve mücadele etmesidir.⁰³

CMS misyonerlerini belirlemede ise 6 program uygulamaktadır. 1.Misyon İnsanları: Bu programda CMS misyonerlerini geçmişten gelen deneyimleri ile seçmesi, motive etmesi, deneyim kazandırması ve desteklemesidir. 2.Misyon Yardımları: CMS'nin muhtaç ve unutulmuş insanlara İsa-Mesih'in misyonunu duyurmak için düzenli yardımlarda bulunmasıdır. 3.Eğitim Liderleri: Kilise misyonerlerini kendi ülkelerinde veya başka bir ülkede yetiştirmekle görevli, kendi kiliselerine liderlik yapan kişilerdir. 4.Misyon Değişimleri: Kültür ve dil esasına göre sınıflandırılmış yerlerde görevli kişilere tecrübe, eğitim ve birlikte çalışma azmi verecek yeni stratejiler ve değişimler yapmak demektir. 5.Danışmanlık ve Organizasyonlar: Misyonerler için küçük veya büyük çapta organizasyonlar, kutlamalar düzenlemektir. 6.Dua ve Taraftarlık: Her gün binlerce CMS üyesinin misyon için dua etmesi, ayrıca yerel ve özel yardımcı kilise ile kişilerle düzenli görev alış-ve-

01. İnkültürasyon: Hıristiyan mesajının ve hayat tarzının, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan toplumların kültürlerine uygun tarzda sokulmasıdır bkz. Ali İsrâ Güngör, Kilise'nin Yeni Misyon Anlayışında İnkültürasyon'un Yeri, AÜİF Dergisi, XLIII, 1, (2002), s. 173).

02. Bkz. Common Mission Report, p. 9; <http://www.cms-uk.org>, 04/03/2011.

03. Common Mission Report, p. 20.

rişinde bulunmasıdır.⁰¹

2.1.4. Yahudi Halkı Arasında Kilise Hizmeti Teşkilatı (CMJ)

The Church's Ministry among Jewish People (CMJ), 1809 yılında Anglikan Kilisesi'ne bağlı olarak kurulmuştur. Kuruluşundan itibaren ismi 4 kez değişmiş ve son olarak 1995 yılında "Yahudi Halkı Arasında Kilise Hizmeti Teşkilatı (CMJ)" adını almıştır.⁰²

CMJ başta İsrail olmak üzere Filistin, Avustralya, İrlanda, Güney Afrika ve ABD'de faaliyet göstermektedir. CMJ, Filistin'de ilk olarak açtığı hastane ile faaliyetlerde bulunmuştur. Sonrasında 1851 yılında CMS bölgeye gelmiş ve misyon çalışmalarına destek olmuştur.⁰³ Faaliyetlerine Londra'da William Wilberforce, CMS'nin kurucularından Charles Simeon, Edward Bickersteth, Lewis Way ve Lord Shaftesbury gibi evanjelik kişilerin İncil'i Yahudiler arasında anlatmaları ile başlamıştır.⁰⁴ Kuruluşunda en önemli paya sahip olansa Londra Misyoner Teşkilatı'dır.⁰⁵ CMJ, Yahudilerin beklediği Mesih'in İsa-Mesih olduğunu ve onun Yahudi halkına mesajını duyurmayı hedeflemektedir. Günümüzde İngiltere'nin İsrail ile ilişkilerini etkileyebilen CMJ, Anti semitizm ile de

mücadele etmektedir.⁰⁶

CMJ, İsrail'da faaliyetlerde bulunan İsrail-Anglikan Kilisesi Güven Teşkilatı'nı "Israel Trust of the Anglican Church (ITAC)" kurmuştur. ITAC, Hıristiyan kiliseleri arasında iletişimi sağlamanın yanı sıra ülkede bulunanlar (turistler, hacılar, Yahudiler ve Müslümanlar) arasında yapılan misyonerlik çalışmalarını desteklemektedir. Kendisine bağlı "Alexander College" ve "Anglican International School" ile eğitim alanında, "Olive Press" ile yayınevi olarak ve "Shoreline Tur" ile kutsal topraklarda gezi yaptırmak suretiyle CMJ'nin misyoner faaliyetlerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca ITAC, Batı İsrail'de "Christ Church" Kilisesi ile ortak çalışmalar yapmaktadır. ITAC'ın faaliyet gösterdiği diğer bir merkez Beit Bracha'dır. Bu merkezde İsrail'e gelen hıristiyanlara sağlık ve din hizmetlerinde rehberlik yapılmaktadır.⁰⁷

2.1.5. Kilise Pastoral Yardımlaşma Teşkilatı (CPAS)

Kilise Pastoral Yardımlaşma Teşkilatı "Church Pastoral aid Society (CPAS)", 1836 yılında CMJ'nin kurucuları arasında yer alan Lord Shaftesbury ve arkadaşları tarafından kurulmuştur. Teşkilatın amacı herkese Tanrı'nın mesajını ulaştırmaktır. Tarihte CPAS üyeleri arasında dört kez İngiltere başbakanı olan William E. Gladstone da bulunmaktadır.⁰⁸

01. Common Mission Report, p. 21.

02. Bkz. Carey, Know the Truth, p. 371; Yates, "Anglicans and Mission", p. 486; Common Mission Report, p. 3.

03. Bkz. Neill, A History of Christian Missions, p. 257.

04. Chapman, Anglicanism A Very Short Introduction, p. 66.

05. <http://www.cmj.org.uk/about/ourhistory>, 20/09/2010.

06. Carey, Know the Truth, p. 371.

07. Common Mission Report, p. 19.

08. Bkz. Common Mission Report, p. 3; <http://www.cpas.org.uk/about-CPAS/history>, 28/02/2013.

CPAS, Avrupa Piskoposluğu'na bağlı faaliyet göstermektedir. Merkezi (Warwick) İngiltere'dedir.⁰¹ Sloganı "Tüm yaş grupları için dua, dini hayat ve sosyal yardım"dır. Bu çerçevede ağırlıklı olarak gençlere yönelik 3 program uygulamaktadır. Bunlar Liderlik, Evanjelizm ve Gençlik'tir. 1.Liderlik: CPAS Anglikan Kiliselerine liderlik hususunda rehberlik yapmakta, kitap, güvenlik, kaynak ve meslek konularında da yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda "Arrow Liderlik Programı" isimli 18 aylık genç lider adayları için eğitim semineri ve her yaş grubu için "Kilise Liderleri" adlı dergi yayınlamaktadır. 2.Evanjelizm: CPAS'ın misyonun geliştirilmesi ve etkili olarak insanlara duyurulması için yerel kiliselere danışmanlık yapması demektir. 3.Çocuklar ve Gençlik: Düzenlenen programlar ve geçlik kampları ile misyon için çocuk ve genç adaylar belirlemeyi hedeflemektedir. Böylelikle kilise için genç misyoner adayları belirlenip, eğitilmektedir.⁰² Düzenlemiş olduğu "Falkon Gençlik Kampları" ile misyon çalışmalarına hizmet etmekte ve Anglikan Kilisesi'nin personel ihtiyacını karşılamasına yardımcı olmaktadır. Bir faaliyet döneminde kiliseye yaklaşık 500 personel kazandıran CPAS, yerel bursları sayesinde dezavantajlı bölgelerde kilisenin faaliyetlerini desteklemektedir.⁰³

2.16. Kilise Ordusu (Church Army)

01. Common Mission Report, p. 21.

02. Bkz. Common Mission Report, pp. 7-23.

03. Common Mission Report, p. 10.

Kilise Ordusu (CA), Wilson Carlile tarafından 1882 yılında kurulmuştur. Günümüzde resmi bir kurum kabul edilen teşkilatın başkanı İngiltere Kraliçesi'dir. York Başpiskoposluğu'na bağlı faaliyet gösteren CA'nın öncelikli hedef kitlesi Birleşik Krallık'ta yaşayan kişilerdir.⁰⁴

CA'nın çalışmalarının kaynağı Sheffield (İngiltere) Merkezi'dir. Bu merkez kilisenin sınırlarını geliştirmek, Hıristiyan kültürünü insanlığa duyurmak ve misyonerlerine günlük döküman sağlamak gibi önemli sorumlulukları üstlenmektedir.⁰⁵

Anglikan Kilisesi'nin personel ihtiyacını da karşılayan CA, misyoner seçimine önem veren bir teşkilattir. Onlar, misyoner adaylarını belirlemek için yılda iki kez mülakat yaparlar. Sonra adayları 1 yıl misyon merkezlerinde dener ve başarılı olanları eğitime kabul ederler. Seçilen adaylar, "Wilson Carlile College of Evangelism"de misyonerlik, Leeds Üniversitesi'nde lisans veya yüksek lisans eğitimi alırlar. Bu şekilde eğitimlerini tamamlayan misyonerler, deneyim kazanmak için bazı bölgelere gönderilirler. Kilise Ordusu, aynı zamanda interneti aktif kullanabilen sayılı misyoner teşkilatlardandır. Onlar, internet aracılığıyla 90'dan fazla ülkede çoğunluğu 17-24 yaş aralığındaki kişiler olmak üzere 5 bin abonesine İncil

04. Bkz. <http://www.churcharmy.org.uk/pub/aboutus/History.aspx>, 28/02/2013; Common Mission Report, pp. 3-7; Wand, Anglicanism in History and Today, p. 181.

05. Common Mission Report, p. 19.

okuma notları ulaştırmaktadır.⁰¹

2.1.7. Kıtalararası Kilise Teşkilatı (ICS)

Intercontinental Church Society (ICS), 1823 yılında Samuel Codner tarafından İngilizce konuşulan her yerde faaliyet göstermek için kurulmuştur. Günümüzde özellikle Avrupa ve Kuzey Afrika'daki 18 ülkede çalışmalarını yoğunlaştıran teşkilat, Avrupa Piskoposluğu'na bağlı ülkeler, Fransa, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs, Körfez Ülkeleri, Mısır, Falkland Adaları, Brezilya ve Şili'de faaliyet göstermektedir.⁰²

ICS, yeni Anglikan Kilisesi kurma, personel sağlama ve kiliseyi büyütme görevinin yanı sıra turistlere hizmet etme ve yurtdışında kilise bulmak isteyenlere yardımcı olmakla görevlidir. ICS aynı zamanda kış ve yaz dönemlerinde İsviçre, Fransa ve İtalya'da kamp programları düzenleyerek misyoner eğitimine katkı sağlamaktadır.⁰³

ICS, İngilizce konuşan diğer kiliselere yardımcı olmaktadır.⁰⁴ Bu bağlamda 55 chaplin ve 65 uluslararası Anglikan topluluğu kurmayı başarmış, sezonda 100'den fazla turistik gezi yapan chaplin gruplarına rehberlik yapmıştır.⁰⁵

2.1.8. Güney Amerika Misyon Teşkilatı (SAMS)

01. Bkz. Common Mission Report, pp. 10–18.

02. Bkz. Buchanan, *The A to Z of Anglicanism*, p. 241; Common Mission Report, p. 3; <http://www.ics-uk.org>, 04/03/2011.

03. Bkz. Common Mission Report, p. 7; <http://www.ics-uk.org/work/seasonal.shtml>, 04/03/2011.

04. Common Mission Report, p. 9.

05. Common Mission Report, p. 24; <http://www.ics-uk.org/about>, 04/03/2011.

South American Mission Society (SAMS), 1844 yılında Allen Gardner (1794–1850) tarafından kurulmuştur. Geleneksel olarak Güney Amerika'da faaliyetlerini yürütmüştür.⁰⁶ Fakat günümüzde bu alan daha genişlemiştir. Son yıllarda Asya kıtasında, Brezilya, İspanya ve Portekiz'de de faaliyetlere başlanılmıştır.⁰⁷

SAMS, İspanyolca konuşan ve Latin olan, diğer inanç ve dillerdeki kişileri öncelikli hedef kitlesi olarak seçmektedir. Latin Amerika'nın nüfus yoğunluğunun çok olması ve genç nüfusa sahip olması, SAMS misyonerlerini cezbetmektedir. SAMS, Güney Amerika'da okullar ve sağlık kuruluşları vasıtası ile yerel kiliseler kurmaktadır. SAMS, liderlik eğitimi, dini eğitim, kısa ve uzun dönemli misyonerlik eğitimi, dini idarenin işlerine yardımcı olma ve iletişimi sağlama gibi görevleri de üstlenmektedir. Bu çerçevede imkânlar ölçüsünde ulusal eğitimler vermeye ağırlık vermiştir.⁰⁸ Ayrıca diğer kültürel gruplar üzerinde tecrübeye sahip, yerel gruplarla çalışmalar yürütmektedir.⁰⁹ Finansal olarak güçlü bir teşkilattir. Üyelerinden 2009 yılında 2,5 milyon dolarlık yardım almıştır.¹⁰

2.1.9. Gemiciler İçin Misyon Teşkilatı (MtS)

Mission to Seafarers (MtS), adlı

06. Bkz. Yates, "Anglicans and Mission", p. 490; Common Mission Report, p. 3; Neill, *A History of Christian Missions*, pp. 271–272.

07. Buchanan, *The A to Z of Anglicanism*, pp. 427–428.

08. Common Mission Report, p. 25.

09. Common Mission Report, p. 8.

10. <http://samsusa.org/about-frames05.html>, 04/03/2011.

teşkilat 1856 yılında kurulmuştur.⁰¹ Fakat faaliyetlerine daha önceden John Ashley ile başlamıştır. Ashley, MtS kurulmadan önce 15 yıl bireysel olarak çalışmış ve 14 bin gemi ziyareti yapmış bir misyonerdir. Bu ziyaretlerde Ashley'nin 5 bin'den fazla İncil ve Ortak Dua Kitabı'nı denizcilere satmasıyla başlayan bu hareket günümüzde denizcilik alanında etkin bir misyoner kuruluş haline gelmiştir.⁰²

MtS, Anglikan Kilisesi idaresinin dünyanın tüm liman kentlerinde yaşayan her ırk ve inançtaki denizcileriyle bağlantısını sağlayan misyoner kuruluşudur. MtS, Anglikan Kilisesi'nin diğer Hıristiyan mezhepleri ile de iletişimini de sağlamaktadır. Faaliyette bulunduğu bölgelerde Günümüzde MtS misyonerleri İngiltere'de 24, Avustralya'da 23, ABD'de 15, Yeni Zelanda ve Kanada'da 7'ser, Hindistan, Singapur, Fransa, Japonya ve Güney Afrika'da 3'er, İrlanda ve Hollanda'da 2'ser, Falkland Adaları, Sri Lanka, Namibiya, Mozambik, Ukrayna, Çin, Trinidad, Papua Yeni Gine, Brezilya, Bahreyn, Kıbrıs Adası, Fiji, Tayland, Kenya, Ürdün, Birleşik Arap Emirlikleri, İrlanda, Mauritius, Yemen, Gambiya, Güney Kore, Belçika ve Nijerya'da 1'er olmak üzere toplam 119 kıyı kentinde faaliyet göstermektedir.⁰³

MtS, gemicilik endüstrisinde ve özellikle de uzun dönem ailelerinden

01. Common Mission Report, p. 3.

02. <http://www.missiontoseafarers.org/about-us/our-history>, 04/03/2011.

03. <http://www.missiontoseafarers.org/ports>, 04/03/2011.

ayrı kalan denizcilere İncil'in mesajını götürmekle görevlidir. Denizcilerin teknolojik iletişim araçlarını kullanarak aileleri ile iletişim kurmalarını sağlamanın yanı sıra herhangi bir suistimalle karşılaşmaları durumunda onlara destek olan sosyal bir kurum konumundadır. MtS'nin faaliyet gösterdiği bir liman kentinde görevli İngiliz misyonerler günlük olarak denizcileri, gemilerini, hastanelerini ve hapishanelerini ziyaret etmekle görevlidir.

MtS, "Uluslararası Denizcilik Organizasyonu" ve "Uluslararası İşçi Ofisi" ile de ortaklaşa çalışmalar yürütmekte ve faaliyetlerinde yardımcı olmaktadır.⁰⁴ Ayrıca MtS Uluslararası Hıristiyan Denizcilik Derneği'nin (International Christian Maritime Association (ICMA) bir üyesidir.⁰⁵ Sahip olduğu bu resmi statü sayesinde MtS hükümetler arası seviyede etkinliğe sahiptir. Alanında resmi statüsünün yanında bir Sivil Toplum Kuruluşu (STK) gibi faaliyet göstermektedir.

2.1.10. Anneler Birliği (Mother's Union)

Anneler Birliği (MU), Mary Sumner'in çalışmaları ile 1876 yılında faaliyetlerine başlamış bir misyoner teşkilattır. Mary Sumner, Evanjelik Winchester piskoposu Charles Sumner'in eşidir. Dolayısıyla Anneler Birliği'nin kurulmasında Anglikan Kilisesi içerisindeki evanjeliklerin rolü vardır.⁰⁶ Birliğin resmi kuruluşu ise

04. Common Mission Report, p. 24.

05. Common Mission Report, p. 13.

06. Bkz. Buchanan, The A to Z of Anglicanism, p. 315;

1896 yılında Anneler Birliği Merkez Konseyi'nin oluşturulması ile gerçekleşmiştir. MU teşkilatının başı İngiltere Kraliçesi ve Canterbury Başpiskoposu'dur. İngiltere'de resmi statüye sahip bir kuruluştur.

MU'dan etkilenecek daha başka birçok misyoner teşkilat kurulmuştur. Church of England Men's Society (CEMS), The Girls' Friendly Society (GFS) ve Church Lads' Brigade (CLB) bunlardan bazılarıdır. Söz konusu misyoner teşkilatlar bankacı, doktor, öğrenci ve öğretmen olarak faaliyetlerde bulunmuşlardır. Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda, Güney Afrika, İngiltere ve Galler faaliyet merkezleri olmuştur.⁰¹ Bundan sonra İncil'de geçen "Ama Rabbin planları sonsuza dek sürer, yüreğindeki tasarılar kuşaklar boyunca değişmez (Mezmurlar 33/11)" sözünü kendilerine rehber edinmiş ve faaliyetlerini artırmaya başlamışlardır. Bu çerçevede 1900 yılında Galler, İngiltere, İrlanda'nın ardından Yeni Zelanda, Hong Kong, Kanada, Hindistan ve Madagaskar'da faaliyetlerde bulunarak 170 bin üyeye ulaşmışlardır. Birliğe devlet önünde resmiyet veren kişi ise Kraliçe Viktorya'dır. XX. yüzyılın ilk yarısında Kraliçe'nin himayesinde evlilik, boşanma, kürtaj ve din eğitimi gibi konularda Kraliyet Komisyonu'na görüş bildirerek hem Birleşik Krallık'ta hem de diğer ülkelerde söz sahibi ol-

Chapman, Anglicanism A Very Short Introduction, p. 67.

01. Bkz. Common Mission Report, p. 3; Wand, Anglicanism in History and Today, pp. 175-178.

muşlardır.⁰² Günümüzde de bu etkinlik devam etmektedir.

MU, aslen dünya üzerinde aile hayatı, evlilikleri teşvik, kuvvetlendirme ve destekleme ile Hıristiyanlığı duyurmakla görevlidir. 2003 yılının Mart ayında 3 milyonun üzerinde üye ve 74 ülkede faaliyet göstermekteyken günümüzde bu rakam 4 milyon üye ve 81 ülke seviyelerine ulaşmıştır.⁰³ MU, faaliyet gösterdiği ülkelerde aileler ve çocuklarıyla bir araya gelip, onların yerel problemlerine çözüm bulmanın yanı sıra ulusal veya uluslararası aktiviteler ile onların İngiliz Kilisesi ile tanışmalarını sağlamaktadır. Ayrıca onlar, Anglikan Kilisesi'ne maddi destek, uzman personel ve aileler için yayınlar hazırlamaktadır.⁰⁴ MU, açtığı eğitim kurumları ve hastaneler ile de misyonerlik çalışmalarına destek vermektedir. Örneğin Irak'ta 15 yıldır faaliyet gösteren Anneler Birliği, 400 üyeye ulaşmıştır. Bağdat'ta bulunan St. George's Kilisesi faaliyetlerini yürüttükleri merkez konumundadır. Kilise'ye üye yaklaşık 1400 kişi arasında misyonerlik yapılmaktadır.⁰⁵

MU, Birleşmiş Milletler nezdinde özel danışmanlık statüsüne sahiptir. Bu sayede her yere girebilmekte ve global seviyede etki alanı oluşturabilmektedir. MU, her yıl hazırlanmış olduğu raporlarla aile ve toplumu il-

02. Wand, Anglicanism in History and Today, pp. 175-176.

03. Common Mission Report, p. 24.

04. Common Mission Report, p. 11; Carey, Know the Truth, p. 234.

05. Common Mission Report, p. 25; Carey, Know the Truth, p. 245.

gilendiren birçok konuda Birleşmiş Milletler'in kararlarına etki etmektedir. MU, finansal olarak da güçlü bir konumdadır. Birliğin 2009–2010 yılı gelirleri 2,5 milyon sterline ulaşırken toplam harcamaları ise 3 milyon sterlini geçmektedir.⁰¹

2.1.11. Ortak Misyon (Crosslinks)

Önceleri Kilise Adamları Misyoner Teşkilatı “Bible Churchman's Missionary Society (BCMS)” adıyla faaliyet gösteren Crosslinks, 1922 yılında kurulmuştur. Aslında çoğu CMS'den ayrılan misyonerlerden oluşmaktadır. İlk olarak Kanada'da eskimo topluluğunda başlayan misyon faaliyeti Hindistan, Afrika, Çin ve Burma ile devam etmiştir.⁰² 1925 yılında Bristol'da Bible Missionary Training Koleji ile eğitime başlamış daha sonra bu kolej “Church of England Theological College” adıyla anılmaya başlanmıştır. Ardından kadınlar için Dalton House'ı açılmıştır. 1972 yılında ise Clifton Teoloji Koleji ile birleşerek “Trinity College” adını almıştır.⁰³

Günümüzde daha çok radyo ve internet vasıtası ile misyon çalışmalarını yürütmektedirler. “Tanrı'nın sözü Tanrı'nın var olduğu her yerde”⁰⁴ sloganı ile çalışmalarını yürüten bu misyoner teşkilat 60'dan fazla ülkede etkin misyonerlik yapmaktadır. Misyon hedefleri ise İsa-Masih'in tek kurtarıcı, Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın sözü ve

kurtuluş için gerekli olduğunu insanlara duyurmaktır. Bu çerçevede dünya çapında tüm kiliselerin ortak hareket etmesini sağlayarak misyon çalışmalarının ortaklaşa yürütülmesine katkı sağlamaktadır. Crosslinks'i diğer misyoner teşkilatlardan ayıran en önemli özelliği ise Hıristiyanlığı yaymak için tüm kiliseler ile ortaklaşa faaliyetler yürütebilmesidir. Onlar, Anglikan Kilisesi'ne bağlı bir misyoner teşkilatken kimi zaman bir Ortodoks Kilisesi ile kimi zaman da herhangi bir Protestan kilise ile ortaklaşa çalışabilmektedir. Ülkelere göre çalışma alanları ise şöyledir:

Etiyopya'da 1933–1979 yılları arasında “Ortodoks Kilisesi” ile ortak çalışmalar yürütmüş ve İncil'in yerel dillere çevrilmesini sağlamışlardır. Günümüzde ise eğitim ve sağlık alanlarında misyonerlik çalışmaları devam etmektedir. Hindistan'daki faaliyetlerine 1923 yılında başlamışlardır. Günümüzde Hintli misyonerler ile iletişim halinde, din ve sağlık alanlarında misyonerlik yapılmaktadır. Kenya'daki çalışmalar 1931 yılında başlamıştır. Günümüzde Kenya'da eğitim, yönetim ve teoloji eğitimi alanlarında bursiyerler vasıtası ile misyonerlik yapılmaktadır. Kanada'da ise Kuzey Kutbu Kilisesi liderleri ile iletişim halinde çalışmalar yürütülmektedir. Doğu Asya ve Fas'ta 1930 yılında misyonerlik çalışmaları başlamıştır. Fransa'da kilise ve öğrencilere yönelik faaliyette bulunmaktadır. Gambiya'da yine öğrenci çalışmaları ve Güney Afrika'da ülke yönetimi ile diyalog halinde dini eğitim

01. Common Mission Report, p. 13.

02. Chapman, Anglicanism A Very Short Introduction, p. 70.

03. Buchanan, The A to Z of Anglicanism, p. 60.

04. <http://www.crosslinks.org/about/history>, 28/02/2013.

alanında misyonerlik çalışmaları yürütülmektedir. İspanya ve Portekiz'de SAMS ile ortak misyonerlik çalışmaları yapılmaktadır. Burada çevre araştırmalarına burs desteği verilmektedir. Sırbistan'da açılan dini okul ve yerel kilise çalışanları ile misyonerlik yapılmaktadır. Togo'da Togolese Kilisesi ile ortak çalışılmaktadır. Ülkede 40 yeni kilisenin kurulması sağlanmıştır ve söz konusu kiliseleri geliştirmek için çalışmalar yapılmaktadır. Tanzanya'da misyonerliğe 1954 yılında başlanmıştır. Açılan okullarda İncil eğitim-öğretimi yapılmaktadır. Ayrıca sağlık, eğitim ve din eğitimi alanlarında burs verilmekte, bu öğrenciler vasıtası ile misyonerlik yapılmaktadır. Ayrıca Crosslinks, ülkeye misyoner sağlama görevini de üstlenmektedir. Uganda'da misyonerliğe 1929 yılında ülkenin kuzey doğusundaki göçebe kabileler arasında başlanmıştır. Burada Hollanda Reform Kilisesi ile ortaklaşa faaliyet yapılmaktadır. Günümüzde İncil eğitim-öğretimi, yönetim ve din eğitimi alanlarında burs verilmekte ve bursiyerler vasıtası ile misyonerlik yapılmaktadır. Zimbabve'de Crosslinks'in misyonerlerinin çalışmaları ise 1985 yılından beri devam etmektedir. Günümüzde okullar ile eğitim alanında misyonerlik çalışmaları devam etmektedir. Burma'da ilk olarak 1924 yılında BCMS misyonerleri çalışma yapmıştır. Günümüzde kiliseye yardım etmek suretiyle misyonerlik yapılmaktadır. Mozambik'de Reform Kilisesi ile ortaklaşa çalışmaların yanı sıra sağlık alanında misyonerlik ya-

pılmaktadır. Malavi'de AIDS ve inşaat alanında bilgilendirme toplantıları yapılmakta ve sağlık alanında misyon çalışmaları yürütülmektedir.⁰¹

Birleşik Krallık'ta kiliselerin geliştirilmesi hedeflenmekte⁰² ve özellikle Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Afganistan, Irak, İran, Çin, Karayipler ve diğer ülkelerden İngiltere'ye göç eden kişiler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Genellikle Sih ve Müslüman olan söz konusu kişiler arasında yoğun misyonerlik yapılmaktadır. Ayrıca kiliseden uzaklaşmış Hıristiyanlar arasında da misyonerlik çalışması yapılmaktadır. İrlanda'da ise gençlere yönelik misyonerlik yapılmaktadır.⁰³

Sonuç

Ele aldığımız İngiliz misyoner teşkilatların çoğunluğu Anglikan Kilisesi içerisindeki Evanjelikler tarafından kurulmuştur. Bunlar; SPCK, USPG, LMS, CMS, CMJ, CPAS, MU ve Crosslinks'dir. Anglikan misyoner teşkilatlar resmi statülere sahiptir. İngiltere'de resmi statüsü olanlar; SPCK, USPG, CA, Dünya çapında resmi statüsü olanlar ise; MtS ve MU'dur. Bu misyoner teşkilatlar arasında coğrafi ve alan merkezli görev dağılımı olması dikkati çekmektedir. Alan merkezli; denizcilik MtS, aile MU çalışma yapmaktadır. Alan merkezli ise güney Amerika SAMS, İngiltere CA ve İngilizce konuşulan yerlerde ICS faaliyet göstermektedir.

01. Bkz. <http://www.crosslinks.org/countries>, 04/03/2011.

02. Common Mission Report, p. 9.

03. <http://www.crosslinks.org/countries/index.html>, 04/03/2011.

Anglikan misyoner teşkilatlar açtıkları okul, kütüphane, dernek ve yardım kuruluşları ile İngiltere dışındaki yerlerde sivil toplum kuruluşları olarak algılanabilmektedir. Bu durum onların daha rahat misyonerlik yapmasını sağlayabilmektedir. Anglikan misyoner teşkilatlar ortak amaçlar doğrultusunda koordineli olarak çalışmaktadır. Ayrıca Onlar, kendi aralarında ortak çalışma yapmanın yanı sıra, diğer Protestan kiliseler ve hatta farklı bir mezhep olmasına rağmen Ortodoks kiliseyle beraber çalışabilmektedirler.

Anglikan misyoner teşkilatların her biri günümüz dünyasında İngiltere'yi ve Hıristiyanlığı söz sahibi yapmak için çalışmaktadır. Dahası Anglikan misyoner teşkilatlar, İngilterenin iç ve dış politikasını etkilemekte, dünya çapında örgütlenmeleriyle dünya kamuoyunun gündemini yönlendirebilmektedirler.

Abstract

[Anglican (English) missionary societies]

Anglican church is the Official Church of England. Anglican Church has spread all around the world by missionary societies. Important representatives of these societies are SPCK, SPG and CMS. These church, which work in different regions and areas, are the most important and most organized societies. These eleven Anglican missionary societies which are founded by Evangelical Christians can work with other Protestant Churches in the World Council of Churches.

Key Words Anglican Church, Missionary, SPCK, USPG, CMS, CMJ.

Kaynakça

Barker, G. Onun İzinde. İstanbul: Zafer Matbaası, 1985.

Bebbington, D. W. "William Carey.", Hıristiyanlık Tarihi, Çev. S. Sel-L. Kınran, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004, s. 574.

Buchanan, Colin. The A to Z of Anglicanism. Maryland: The Scarecrow Press, 2009.

Butler, Perry. "From the Early Eighteenth Century to the Present Day.", The Study of Anglicanism (Revised), Ed. S. Sykes-J. Booty-J. Knight, London: Fortress Press, 1998. pp. 30-51.

Carey, George. Know the Truth: A Memoir. London: HarperCollins Publishers, 2004.

Chapman, Mark. Anglicanism A Very Short Introduction. New York: Oxford University Press, 2006.

Clouse, Robert G.-Richard V. Pierard-Edwin M. Yamauchi. Two Kingdoms: The Church and Culture Through the Ages. Chicago: Moody Press, 1993.

Cowie, Leonard W. "İngilizlerin İlk Müjdeleme Etkinlikleri", Hıristiyanlık Tarihi, Çev. S. Sel-L. Kınran, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004. ss. 480-481.

Çatalbaş, Resul. "Anglikan Kilisesi ve Günümüz İngiltere'sinde Yeri." Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, 2011.

Güngör, Ali İsrâ. "Kilise'nin Yeni Misyon Anlayışında İnkültürasyon'un Yeri", AÜİF Dergisi, XLIII, 1: 171-185, 2002.

Kaye, Bruce. An Introduction to World Anglicanism. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Malkoç, Mustafa N. "Türkiye'de Protestan Misyonerliği.", Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri: Tartışmalı İlmi Toplantılar Dizisi, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2004.

Moorman, J. R. H. A History of the

Church in England. New York: MoreHouse Publishing, 1963.

Neill, Stephen. Anglicanism. London: Penguin Books, 1958.

Neill, Stephen. A History of Christian Missions. London: Penguin Books, 1990.

Podmore, Colin. Aspects of Anglican Identity. London: Church House Publishing, 2005.

Price, Janice. World-Shaped Mission. London: Church House Publishing, 2012.

Rowdon, Harold H. "Hudson Taylor", Hıristiyanlık Tarihi. Çev. S. Sel-L. Kınran, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004.

Shepherd, M. H.-D. B. Martin. "Anglicanism", The Encyclopedia of Religion. Ed. Lindsay Jones, Volume I, Second Edition. USA: Thomson Gale, 2005.

Sırma, İhsan Süreyya. Sömürü Ajanı İngiliz Misyonerleri. İstanbul: Beyan Yayınları, 2007.

Walls, A. F. "Müjdeleme Cemiyetleri", Hıristiyanlık Tarihi. Çev. S. Sel-L. Kınran, İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004.

Wand, J. W. C. Anglicanism in History and Today. London: Weidenfeld and Nicolson, 1961.

Yates, T. E. "Anglicans and Mission", The Study of Anglicanism (Revised). Ed. S. Sykes-J. Booty-J. Knight, London: Fortress Press, 1998, ss. 483-496.

Partnership for World Mission (PWM), Common Mission Report, November 2003.

<http://www.aco.org/tour/links.cfm?missorg=E&view=alpha>, 20/02/2013.

<http://www.anglicancommunion.org/ministry/mission/resources/guidelines/partnership10.cfm>, 20/02/2013.

<http://www.churcharmy.org.uk/pub/aboutus/History.aspx>, 28/02/2013.

<http://www.cms-uk.org>, 04/03/2011.

<http://www.cmj.org.uk/about/ourhis->

[tory](http://www.crosslinks.org/about/history), 28/02/2013.

<http://www.crosslinks.org/about/history>, 04/03/2011.

<http://www.cpas.org.uk/about-CPAS/history>, 28/02/2013.

<http://www.ics-uk.org>, 04/03/2011.

<http://www.missiontoseafarers.org/about-us/our-history>, 04/03/2011.

<http://samsusa.org/about-frames05.html>, 04/03/2011.

<http://www.spck.org.uk/about-spck/history>, 28/02/2013.

http://www.uspg.org.uk/article.php?article_id=130, 04/03/2011.